

Handreiking voor kerkelijk handelen:

Serie:

Als pastoraal bezoeker aan de slag

Pastoraat

Tabernakelkerk: NGK Apeldoorn

Handreiking september 2013

205-v2

Samenvatting

Als startend Pastoraal Bezoeker (PB'er) komt er veel op je af. Dit document is een gidsje om je een beetje wegwijs te maken. Voor vragen, meer informatie etc. kun je altijd terecht bij je wijkouderling, het wijkteam, kerkelijk werker of predikant. De volgende onderwerpen lopen we samen langs:

1. Taak van de PB'er; 2. Positie van de PB'er; 3. Mogelijke ondersteuning; 4. Beleid; 5. Toerusting; 6. Waar je wat kunt vinden en vastleggen.

1. Taak Pastoraal bezoeker

Als pastoraal bezoeker verricht je in de jou toegewezen wijk pastoraal werk onder verantwoordelijkheid van de wijkouderling. Je onderhoudt bij zo'n 10-15 pastorale eenheden de pastorale relatie. Ten minste een keer per jaar (en waar nodig en/of gewenst vaker) bezoek je de gemeenteleden. Het gaat om een van hart tot hart spreken met mensen voor Gods aangezicht. Waar mogelijk open je de Bijbel met mensen, je luistert naar hen en brengt al hun wensen en verlangens, met dankzegging, in gebed voor God.

De relatie is met name gericht op het meelopen met broers en zussen op hun levens- en geloofsweg en hen daarin pastoraal te ondersteunen.

Je stimuleert leden van de wijk om zich in overeenstemming met hun gaven in te zetten voor het werk in de wijk en de gemeente. Je bespreekt met hen hoe ze op dit moment meelevens met de gemeente en wat er aan kringen, cursussen of taken bij hen zou passen om het meelevens te verbeteren.

Met zaken en aangelegenheden die in vertrouwen worden meegedeeld ga je zorgvuldig om. Indien nodig stem je af met de wijkouderling, dominee of kerkelijk werker.

Pas op dat je je niet verbindt met de afspraak dat je iets nooit met een ander mag delen. Deze last kan je echt te zwaar worden.

Je gaat je taak als pastoraal bezoeker in principe voor een periode van drie jaar aan.

Het is in dit verband ook goed te weten welke rol de wijkouderling heeft in relatie tot jou en tot de gemeenteleden die aan jouw zorg zijn toevertrouwd. De wijkouderling voert in elk geval gesprekken bij toelating als lid, aanvraag openbare geloofsbelijdenis of kerkelijk huwelijk. Ook behandelt hij zaken van opzicht en tucht. Daarnaast kan hij ervoor kiezen om bepaalde adressen zelf onder zijn hoede te nemen. Hij ondersteunt de pastoraal bezoekers en bewaakt de samenhang met het pastorale beleid in onze gemeente. Voor raad en advies kun je altijd bij hem/haar terecht.

2. Organisatorische positie pastoraal bezoeker

De gemeente is onderverdeeld in zes wijken van elk ca. 150/200 leden. Elke wijk heeft een wijkouderling (voorzitter), een wijkdiaken, verschillende pastoraal bezoekers en kringcoördinatoren (krico's). De jeugd tussen de 17 en 25 jaar is ondergebracht in een aparte "jeugdwijk". Elk wijk heeft een wijkteam. Als pastoraal bezoeker maak jij daar deel van uit.

Het wijkteam is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de wijk als leef- en geloofsgemeenschap. Daartoe worden o.a. regelmatig wijkbijeenkomsten gehouden.

Het wijkteam bespreekt de pastorale en diaconale zorg voor de leden. Het houdt schriftelijk bij welke bezoeken gebracht zijn en waar nodig wordt ook inhoudelijk gerapporteerd. Het wijkteam neemt daarbij de vertrouwelijkheid in acht die bij het werk hoort. Het wijkteam is verantwoordelijk voor de manier waarop het zijn taken invult. Het team stemt de vergaderfrequentie daarop af.

3. Mogelijke ondersteuning

In de gemeente van Christus zien we om naar elkaar, juist ook als het moeilijk is. Het werk van ouderlingen en pastoraal bezoekers is daar van onschatbare waarde bij. Daarnaast hebben we enkele mogelijke vormen van aanvullend pastoraat. Let wel: aanvullend, het basispastoraat blijft te allen tijde bij jou en de wijkouderling.

3.1 Crisispastoraat

Bij opname in een ziekenhuis, bij ernstige ziekte of in geval van conflicten is de predikant of de kerkelijk werker beschikbaar. In onderling overleg wordt de vorm en wijze van ondersteuning vastgesteld. Je kunt hen bij een crisis rechtstreeks benaderen en ook de wijkouderlingen kunnen een beroep op hen doen.

3.2 Ouderen- en ziekenpastoraat

Gemeenteleden van 75 jaar en ouder worden normaliter minimaal een keer per jaar door de kerkelijk werker bezocht. Daarnaast bezoekt de dominee incidenteel ook ouderen en mogelijk andere gemeenteleden om zo met de gemeenteleden in goed contact te staan.

Op verzoek van jou of de wijkouderlingen bieden ze ook andere vormen van aanvullend pastoraat, zoals bij ouderen of mensen met langer durende ziekten of problemen.

3.3 Het ondersteunend pastoraal team (OPT)

Soms is er iets extra's nodig, bijvoorbeeld als iemand psychisch in de knoop zit. Of als er levensproblemen zijn waar men zelf niet uit komt.. Dan is er in de Tabernakelkerk een psychopastoraal team beschikbaar. Het team bestaat uit gemeenteleden die een vorm van psychopastorale opleiding hebben gehad en die door de kerkenraad zijn benoemd. Het team staat onder leiding van onze kerkelijk werker, die ook voor toerusting zorgt.

Bedoelde hulp kan bijvoorbeeld waardevol zijn voor gemeenteleden die te maken krijgen met

- problematisch eenzaam zijn
- depressieve gevoelens
- blijven steken in een rouwproces
- moeilijkheden hebben bij het loslaten van kinderen
- moeilijk kunnen accepteren van het ouder worden
- psychische problemen
- huwelijksproblemen
- problemen na echtscheiding
- met incest
- weinig zelfvertrouwen

Gemeenteleden kunnen rechtstreeks, via jou of de wijkouderling een hulpvraag stellen aan de kerkelijk werker Jan van Raalte. Hij overlegt dan met het gemeentelid wat deze nodig heeft en welk teamlid bij hem/haar past.

Wat gemeenteleden mogen verwachten is een luisterend oor van een broer of zus, dat bereid en in staat is om hen te begeleiden en ondersteunen. Bijbellezen en bidden kan samen met praktische hulp een plaats krijgen. Indien nodig worden ze geholpen om wegen te zoeken in de professionele hulpverlening. Wat besproken wordt is vertrouwelijk. Tenzij anders wordt overeengekomen, spreken teamleden er alleen met elkaar en met de coördinator over. Dat betekent dat je als pastoraal bezoeker inhoudelijk niet wordt geïnformeerd. In individuele gevallen kan het goed zijn om wel contact te hebben. Schroom niet daarover af te stemmen met de coördinator.

3.4 Het gebedspastoraat

Mensen met levensproblemen als rouw, verlies en emotionele schade kunnen gebedspastoraat ontvangen. Het betreft een vorm van gebed waarbij twee leden die tot het gebedsteam behoren, iemand drie of vier keer ontvangen, naar hen luisteren en samen voor hen bidden. Gebedspastoraat kan aangevraagd worden bij de coördinator Ria van der Molen.

Wanneer je tijdens je bezoek merkt dat iemand met dergelijke levensproblemen worstelt, verdient het aanbeveling op deze mogelijkheid te wijzen.

4. **Beleid**

4.1 **Handreikingen**

In de loop der tijd heeft de kerkenraad over diverse onderwerpen standpunten ingenomen en die ook vastgelegd in zgn. handreikingen. Het is als pastoraal bezoeker van belang dat je daar van kennis neemt en waar van toepassing ook uitdraagt. Je komt immers namens de kerk op bezoek van mensen. Mocht je hierdoor in een soort gewetensconflict komen, neem dan vrijmoedig contact op met je wijkouderling, de predikant of kerkelijk werker om dit te bespreken en af te stemmen hoe hiermee om te gaan.

De handreikingen zijn te vinden op de site (of klik op de naam van het document) en gaan o.a. over de volgende onderwerpen:

101: Diensten met karakter	08-03-2007	Karakter, samenhang en onderscheid van de verschillende kerkdiensten.
201: Huwelijksbevestiging	08-03-2007	Afspraken en werkwijze voor de aanvraag van kerkelijke huwelijksbevestiging.
202: Niet meelevende leden	08-03-2007	Hoe we omgaan met wie niet meeleven, of zich onttrekken aan de kerk.
203: Avondmaal voor ouderen	21-06-2007	Viering van het Avondmaal voor hen die door ouderdom of ziekte niet naar de kerk kunnen komen.
204: Visie op pastoraat	11-12-2008	Basispastoraat, crisispastoraat, ambtelijk pastoraat en ondersteuning daarbij.
604: Missie en visie	11-12-2008	Missie en visie voor de Tabernakelkerk, met het beeld van de kandelaar
605: Vrouw in het ambt	11-12-2008	Openstelling van de ambten voor zusters der gemeente

4.2 **Gedragscodes**

Ook hebben wij ons verbonden aan enkele gedragscodes, te weten:

- “gedragcode kerkelijk werkers”. Hierin is vastgelegd hoe kerkelijk werkers zich binnen NGK gedragen. In deze code is dit uitgewerkt in relaties binnen de gemeente, in relatie tot andere kerkelijk werkers en in relatie tot kerkelijke goederen en middelen.
- “protocol misbruik kerkelijke relaties”. In dit protocol is vastgelegd hoe te handelen wanneer er sprake is van misbruik:
  - U hoort van mogelijk misbruik
  - Pastorale zorg
  - Melding
  - Klacht
  - Gesprek met een beschuldigde na een melding
  - Een schuldige of dader meldt zich
  - U hoort van anderen of via geruchten van misbruik
  - Conflict van plicht en ambtsgeheim
  - Zorg gemeente
  - Na de klacht

Het verdient een hartelijke aanbeveling deze documenten bij de start van je werk door te nemen.

5 Toerusting

Om zo goed mogelijk met gemeenteleden op te lopen is het belangrijk dat je ook toegerust wordt. De volgende mogelijkheden zijn er:

- Basiscursus pastorale toerusting. In een serie van zes avonden komen o.a. de volgende onderwerpen aan de orde: wat is pastoraat, je eigen houding, hoe voer ik het gesprek (luister- en zendervaardigheden), gebruik van de Bijbel en gebed in het gesprek, het jaarlijks huisbezoek. Deze cursus wordt een à twee keer per jaar aangeboden (afhankelijk van aantal deelnemers). In Dienstbetoon wordt de cursus ruim van tevoren aangekondigd.
- Een of twee thema-avonden per jaar waarin specifieke onderwerpen worden behandeld. Suggesties daartoe zijn van harte welkom.

Er wordt van je verwacht dat je de basiscursus volgt en dat je zoveel mogelijk gebruikt maakt van de themavonden. Mocht dat niet lukken, overleg dat dan met je wijkouderling.

6 Waar je wat kunt vinden of vastleggen

Ook de Tabernakelkerk gaat met de tijd mee en wordt steeds digitaal. Hieronder lees je enkele belangrijke zaken voor jou als pastoraal bezoeker.

6.1 Internetsite: www.tabernakelkerk.nl/pastoraat

Op de site van de Tabernakelkerk staat heel veel informatie. Je kunt veel wat in dit document staat daar uitgebreid over lezen. Advies: surf eens uitvoerig rond op de site. Je komt allerlei informatie tegen en tegelijk kom je er achter waar je wat kunt vinden. Zodat je weet waarover het gaat als gemeenteleden het er over hebben.

De volgende belangrijke onderwerpen kun je op de website vinden

- Ondersteunend pastoraal team
- Gebedspastoraat
- Diverse handreikingen
- Gedragscode kerkelijk werkers
- Protocol misbruik kerkelijke relaties

6.2 Google document

Verder is het de afspraak dat de gebrachte bezoeken in een online Google-document bijgehouden worden (zie hierna onder "Praktische toelichting").

Toegang tot dit document verkrijgt je via de beheerder (ds. Willem Smouter).

Omdat het om vertrouwelijke informatie gaat moet je je identificeren om het document te lezen en zeker om het te bewerken. Dat is de reden waarom je een Google-account nodig hebt, dat is de combinatie van een email-adres en een wachtwoord. Heb je nog geen Google-account dan [kun je er hier een aanmaken](#). Om jullie toegang te verlenen tot het document van jullie wijk, heeft de beheerder van ieder van jullie wat informatie nodig. Naast je naam en je wijk wil hij graag weten op welk e-mailadres je een Google-account hebt.

Om de bedoelde informatie te vergaren ontvang je een formulier dat je online kunt invullen; datzelfde kan ook [door hierop te klikken](#). Zodra de beheerder de gewenste gegevens binnen heeft, vindt inschrijving plaats. Bij vragen kun je bij hem terecht.

Praktische toelichting voor het gebruik van het Google-document:

- Zodra je gemachtigd bent krijg je een link toegestuurd, maar je kunt het document ook inden onder Drive (*gedeeld met mij*) in je Google-account.
- Bij "datum" kun je alleen een geldige datum invullen, waarbij het voldoende is om iets als 14-7 in te vullen (dat past vanzelf aan tot 14-07-2013). Maar "begin mei" kan dus niet.
- Bij "initiaal" vul je jouw initialen (zoals afgesproken) in.
- Gaat er iets helemaal fout: geen probleem, want alle wijzigingen worden bewaard. Je kunt zelf een eerdere versie herstellen of dat aan de beheerder vragen

Het document heeft drie tabbladen, onderaan het scherm te kiezen. Bij de opening zie je het blad dat jullie invullen en waarin de adressen staan, verder is er een blad waarop je de bezoeken kunt zien die Jan van Raalte en Willem Smouter gebracht hebben of gaan brengen. Ten slotte is er een blad met Afko's, waarin de afgesproken initialen.

7. Tot slot

Je bent nu aan het eind van dit gidsje gekomen. Alles is lang niet verteld, wel is geprobeerd de meest wezenlijke zaken aan te stippen. Hopelijk helpt het je om aan de slag te gaan als pastoraal bezoeker. Weet vooral dat onze grote Gids met je meegaat. Ga in die afhankelijkheid op weg om mensen te ontmoeten, om met hen mee te lopen. Gods zegen zij je van harte toegebeden.

Jan van Raalte,
September 2013.